

**Ylioppilastutkintolautakunta
Studentexamensnämnden**

ERITYISJÄRJESTELYT YLIOPPILASTUTKINNOSSA

OPH:n webinaari lukion oppimisen tuesta 4.9.2025

Tiia Kiuru

- Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista.
- Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista.

Kokelas voi sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden, vieraskielisyyden taikka muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi suorittaa ylioppilastutkinnon kokeet poikkeavasti (laki ylioppilastutkinnosta 502/2019 9 § 1 mom.). Edellä mainitut syyt eivät automaattisesti oikeuta erityisjärjestelyiden käyttöön, vaan edellytyksenä on, että syy estää kokelasta suorittamasta koetta samalla tavoin kuin muut kokelaat.

Ylioppilastutkintolautakunta päättää erityisjärjestelyjen käytöstä sekä koesuoritusta heikentävän syyn huomioon ottamisesta arvostelussa kokelaan tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella. Äkillisessä ja ennakoimattomassa tilanteessa erityisjärjestelyiden käytöstä voi päättää myös rehtori (L 502/2019 9 § 2 mom.).

Lukio-opinnoissa tai muissa opinnoissa havaittu tuen tarve ja toteutetut tukitoimet **toimivat yhtenä perusteena** erityisjärjestelyiden tarvetta arvioitaessa. Muitakin perusteita voidaan käyttää erityisjärjestelyiden myöntämiselle.

Mahdolliset erityisjärjestelyt

- Erillinen tila (pienryhmä-, lepo-, tai yksilötila)
- Lisäaika: 2 tuntia, myös ehdollisena: Sairauskohtauksen sattuessa (ennakoimaton tilanne sairauden hoidossa) kokelas saa ylittää kirjoitusajan enintään kahdella tunnilla.
- Suurempi näyttö ja/tai suurempi kirjasinkoko
- Säädetty työskenntelyasento
- Avustaja (2 vaihtoehtoa)
- Avustettu tulostus
- Ääniaineistoltaan rajoitettu koe
- Näkövammaisen apuvälineillä suoritettava koe

Sairaus tai vamma, erityisen vaikea elämäntilanne

- Sairaudesta tai vammasta lausunnon voi antaa:
 - lääkäri, psykologi, terveydenhoitaja, sairaanhoitaja
 - OmaKanta
- Erityisen vaikeasta elämäntilanteesta lausunnon voi antaa esimerkiksi
 - kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, lääkäri
 - OmaKanta
- Lausunnoista tulee ilmetä koesuoritusta heikentävä syy (mikä sairaus, diagnoosi jos on, erityisen vaikean elämäntilanteen syy) ja syyn vaikutukset kokeiden suorittamiseen.

Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus

- Asiantuntijan (erityisopettaja, psykologi tai puheterapeutti) tekemä vaikutusarvio perustuu kokonaisarviointiin testituloksista, opettajien lausunnoista ja muista havainnoista.
- Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden vaikutus ylioppilastutkinnossa luokitellaan neliportaisella asteikolla: ei vaikuta, vaikuttaa jonkin verran, vaikuttaa merkittävästi ja vaikuttaa erittäin paljon. Luokittelu vaikuttaa myönnettäviin erityisjärjestelyihin.

Vieraskielisen kokelaan opetuskielen puutteellinen hallinta

- Hakemukseen liitetään lausuntona kahden opettajan arvio vieraskielisen kokelaan opetuskielen puutteellisen hallinnan vaikutuksesta opintomenestykseen
- Opettajista toinen on äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja tai suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opettaja. Toinen opettaja on reaaliaineen opettaja.
- Mahdollinen erityisjärjestely: kaksi tuntia lisää aikaa muihin kuin vieraiden kielten kokeisiin

Huomioiminen arvostelussa:

- Poikkeus kokelaiden yhdenvertaisen arvostelun periaatteesta
- Vain hylättyjä arvosanoja voidaan korottaa
 - Mahdollista useassa aineessa
 - Ei riipu myönnettyistä erityisjärjestelyistä
 - Ei erillistä päätöstä (käsittely näkyy tuloslueattelossa)
 - Ei mahdollista vieraskielisyyden perusteella
 - Ei mahdollista takautuvasti

